

KARİYER GELİŞİM ALANI

PDR BÖLÜM BAŞKANLIĞI

"SENİN PUSULAN HANGİ YÖNÜ GÖSTERİYOR?"

Doğru mesleği seçmek;

Bireyin kendini tanıması, yeteneklerinin farkında olması, neye ilgi duyduğunu bilmesi, seçmek istediği mesleği ve bölümü tanımasıyla mümkündür. Hiçbir meslek iyi ya da kötü değildir. Yalnızca sana uygun olan ya da olmayan meslekler mevcuttur. Senin için tek doğru meslek yoktur. Herkes için olduğu gibi senin için de birden fazla uygun meslek vardır. Doğru olan meslekleri belirlemen adına senin için aşağıya bir yol haritası bıraktık...

İÇİNDEKİLER

İnsan Yaşamında Çalışmanın Anlam ve Önemi.....	03
Meslek.....	03
İş.....	03
Kariyer.....	04
Meslek Hayatında Mitler ve Gerçekler.....	04
Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Faktörler.....	05
Yetenekler.....	05
İlgiler.....	06
Kişilik Tipleri ile Uygun Meslek Eşleştirmeleri.....	08
Mesleklerle İlgili Bilinmesi Gerekenler.....	10
Meslekleri Tanıma Yolları.....	10
Okullarda Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı.....	11
Çocuklarının Kariyer Gelişimini Destekleyen Velilere Öneriler.....	12
Kaynakça.....	13

”

**SAĞLIKLI İNSAN, SEVEBİLEN VE
ÇALIŞABİLEN KİŞİDİR.**

S. FREUD

“

**Önce kavramlarda ortaklık
sağlayalım!**

MESLEK

Bir kimsenin hayatı kazanmak için yaptığı, diğer insanlara yararlı bir hizmet ya da ürün sağlamaya yönelik olan, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünüdür.

İŞ

Belli bir meslek alanında sürdürülen benzer etkinlikler grubudur. Mesleği icra ederken yapılan görev ve aktivitelerdir.

İNSAN YAŞAMINDA ÇALIŞMANIN ANLAM VE ÖNEMİ

"İş, bireyin gerçekte bağlantısıdır."

Birey yaşam içinde doğuştan getirdiği yetenekleri, potansiyeli, gizil güçleri kullanmak ve geliştirmek ister. Bu isteği karşılayacak saha, meslek alanlarıdır. Bireyler çalışarak özsaygı, kendine güven ve toplumsal değer kazanır hatta sosyal kimliğini oluşturur. Çalışmanın temelinde kişinin çok yönlü psikososyal ihtiyaçlarının karşılanması söz konusudur.

”

MESLEK SEÇİLİR, KARIYER
OLUŞTURULUR.

“

KARIYER

Bireyin meslek ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesi ve izlemesi sonucu özellikle iş ve mesleğe ilişkin rollerinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri içeren bir süreçtir.

MESLEK HAYATINDA MİTLER VE GERÇEKLER

"İş, bireyin gerçekle bağlantısıdır."

X

Mesleki roller yaşamdaki diğer rollerden farklı olarak ele alınır.

✓

Mesleki roller yaşam rolleri ile bağlantılıdır.

X

Birey yetenek ve ilgilerini ne kadar küçükken saptarsa, uygun mesleğe yönelmesi o kadar isabetli olur.

✓

İlgi ve yeteneklerin ortaya çıkması 17-18 yaşını bulur.

X

Psikolojik danışmanlar kariyer danışmanlığı yaparken standart testlerle bireylere seçeceği uygun mesleği söylerler.

✓

Testler kişiyi tanımak için değil kişinin kendisini tanımasını sağlamak için kullanılır ve tek başına yol gösterici değildir.

X

Kariyer danışmanlığı hizmeti ile işsizlik problemine çözüm bulunabilir.

✓

Psikolojik danışmanların sihirli değnekleri yoktur.

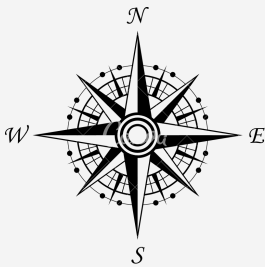

KARİYER GELİŞİM SÜRECİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

"Her birey, biricik ve kendine özgüdür."

Yeryüzündeki hiç bir insan diğeri tamamen aynısı değildir. Bu nedenle her bireyin kendine özgü farklı bir kariyer gelişim serüveninden söz edilebilir. Her ne kadar bireyin kariyer gelişimini etkileyen birçok faktör olsa da yetenek, ilgi, kişilik özellikleri, meslek değerleri, aile, sosyoekonomik sınıf, cinsiyet, ekonomik ve politik faktörler bunların başında gelir.

Önce pusulamızı tanıyalım!

”

**YETENEKLERİNİZİ BİLİYORSANIZ
KOLAYLIKLA İLERLEYEBİLİRSİNİZ.**

HERBERT N. CASSON

“

YETENEK

Herhangi bir davranışı, bilgi veya beceriyi öğrenebilmek için doğuştan sahip olunan kapasitenin çevre ile etkileşim sonucu geliştirilmiş ve yeni öğrenmeler için hazır hale getirilmiş kısmıdır.

- **Sözel Yetenek:** Sözcüklerle akıl yürütme, etkili bir şekilde anlatabilme yeteneğidir.
- **Sayısal Yetenek:** Aritmetik hesaplamaları hızlı ve doğru bir biçimde yapabilme yeteneğidir.

- **Uzay Mekan ilişkisi Yeteneği:** Cisimlerin uzaydaki biçimlerini algılama yeteneğidir.
- **Şekil Algısı Yeteneği:** Cisimlerin ölçüleri arasındaki farklılıkları algılayabilme yeteneğidir.
- **Büro İşleri Yeteneği:** Sözcük ve sayısal verileri düzeltebilme ve aritmetik hesaplamalarda algısal hata yapmamam yeteneğidir.
- **Motor koordinasyon yeteneği:** Göz ve elleri koordineli bir şekilde hareket ettirme yeteneğidir.

Yeteneğinizi tanımanın en kolay yolu, o güne kadar o alanda yaptığınız çalışmalarla elde ettiğiniz başarıya bakmanızdır.

”

İLGİLERİNİZ, İŞ DOYUMUNUZU BELİRLER.

“

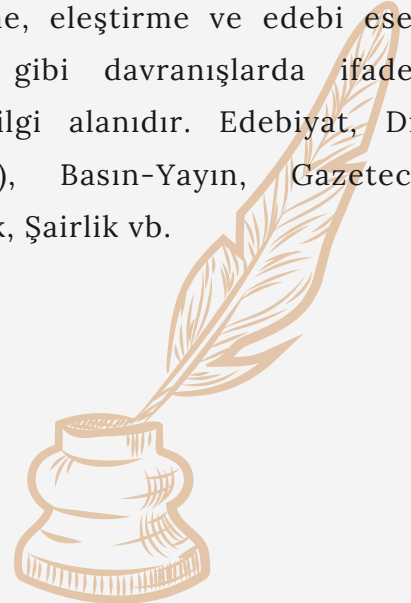

İLGİ

Bir kimsenin; özel bir gayret sarf etmeden dikkat ettiği, gözlemlediği, üzerinde durup düşündüğü ve zevk alarak yaptığı işlerdir. Belli başlı ilgi alanları şunlardır:

- **Temel Bilim:** Fizik, Kimya, Biyoloji Matematik konuları ile uğraşmak gibi davranışlarda kendini gösterir. Bu ilgisi yüksek olan insanların tıp, veterinerlik, mühendislik gibi alanlarda çalışmalarını doyum sağlayabilir.
- **Sosyal Bilim:** Sosyal olayları incelemek ve nedenlerini araştırmak gibi davranışlarda ifadesini bulur. Bu ilgisi yüksek olan kişiler hukuk, siyaset bilimi, sosyoloji, tarih, psikoloji, ilahiyat gibi alanlarda çalışmaktan mutlu olabilirler.

- **Canlı Varlık:** Hayvan ve bitkilerin yaşayışını incelemekten, onları yetiştirip üretmekten zevk alma davranışları içerir. Bu ilgiye sahip insanlar açık havada çalışmaktan hoşlanırlar. Veterinerlik, Ziraat ve Orman Mühendisliği, Su Ürünleri, Bahçe ve Tarla Bitkileri, Balıkçılık, Hayvancılık vb. işlerle uğraşmak onlara zevk verir.
- **Mekanik:** Bu ilgisi yüksek olan kimseler çeşitli alet ve makineler yapmak, işletmek ve onarmak gibi faaliyetlerden hoşlanır. Makine, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Bilgisayar Mühendisliği, Gemi İnşaatı, Uçak Mühendisliği, Tekstil Mühendisliği, Teknik Eğitim Fakültesi gibi teknik alanlarda başarı ve doyum için gereklidir.
- **İkna:** Başkalarına düşüncelerini aktarma, belli bir amacı gerçekleştirmek için başkalarını etkileme gibi davranışları içeren bir ilgi alanıdır. Bu ilgi alanı ile ilgili meslekler arasında Yazarlık, Gazetecilik, Diplomatlık, Yöneticilik, İşletmecilik, Din Görevlisi, Öğretmenlik, Avukatlık, Halkla İlişkiler, Sigortacılık, Sinema-TV gibi meslekler gelmektedir.
- **Ticaret:** Alım satım işleri ile uğraşma, ticaret yolu ile kar elde etme, bir malı müşteriye tanıtmaya ve satma gibi faaliyetlerde ifadesini bulan ticaret ilgisi Pazarlama ve Reklamcılık ile yakından ilgilidir. Ancak ticarete ilgi duyan insanlar hangi meslekten olursa olsunlar, meslekleri ile ilgili bir ticarete yönelebilirler.
- **İş Ayrıntıları:** Ayrıntılarla uğraşmaktan hoşlanma, her işi günü gününe yapma, bir yazı veya hesabı inceden inceye kontrol etme, her şeyi düzenli tutma gibi davranışlarda kendini gösteren bu ilgi alanı Muhasebe, Sekreterlik, İşletme, İktisat, Maliye, İstatistik, Mimarlık, Tasarım ve Çizim, Haritacılık, Kütüphanecilik, Arşiv vb. kendini gösterir.
- **Edebiyat:** Her türlü edebi eseri inceleme, eleştirme ve edebi eserler yazma gibi davranışlarda ifadesini bulan ilgi alanıdır. Edebiyat, Diller (Filoloji), Basın-Yayın, Gazetecilik, Yazarlık, Şairlik vb.

- **Güzel Sanatlar:** Daha çok resim, heykel ve el sanatları ile ilgili eserleri incelemek veya bu tür eserler ortaya koymakla ifadesini bulur. Güzel Sanatlar Fakültesi en uygun eğitim programıdır.
- **Müzik:** Müzik aleti çalma, müzik dinleme, beste yapma gibi davranışlarda kendisini gösterir. Konservatuarlar en uygun eğitim alanıdır.
- **Sosyal Yardım:** Hasta, yoksul insanlara yardım etme gibi davranışlarda ifadesini bulur. Tıp, psikolojik danışmanlık, sosyal hizmetler, hemşirelik, özel eğitim öğretmenliği gibi mesleklerde kendini gösterir.

İlgilerinizi tanımak için izlediğiniz TV programlarına, okuduğunuz dergilere, boş zaman faaliyetlerinize bakabilirsiniz.

”

KARIYER GELİŞİM SÜRECİ, DEVASA BİR YAP-BOZ BULMACASINA BENZER.

“

KİŞİLİK TIPLERİ İLE UYGUN MESLEK EŞLEŞTİRMELERİ

"Mesleki doyum, kişilik-çevre arasındaki ilişkiye bağlıdır."

- **Gerçekçi:** Diğer kişilere oranla sözel iletişimden kaçınır ve sosyal alanlar yerine yalnız çalışabilecekleri alanları tercih ederler. Somut problemlere çözüm aramaya çalışırlar. Bu kişilik tipine uygun meslekler için mühendislik ya da teknisyenlik örnek verilebilir.
- **Araştırmacı:** Analitik düşüncüyü benimseyerek işlerine tam odaklanan 'araştırmacılar', rasyonel yöntemler kullanarak hedeflerine varmayı planlar. Bu kişilik tipine uygun meslekler için bilim insanları ya da arkeologlar örnek verilebilir.

- **Sosyal:** Bireysel çalışmadan çok grup etkinliklerinde başarı gösteren, başkalarına yardım etmekten keyif duyan kişilerdir. Empati kurabildikleri için bireyler arası ilişkilerde diğer kişilik tiplerine göre daha fazla başarı gösterirler. Bu kişilik tipine uygun meslekler için psikolojik danışmanlık ya da öğretmenlik örnek gösterilebilir.
- **Geleneksel:** Belirli rutinelere sahip olan ve alışkanlıklarını kolay kolay değiştirmek istemeyen kişilerdir. Sonuçlarını öngörebildikleri belirli düşüncelere belirsizlerden daha çok değer verirler, dolayısıyla risk almayı sevmezler; son derece organize bireyler olduklarından planlama görevlerini başarıyla yürütürler. Bu kişilik tipine uygun meslekler için muhasebeci ya da memur örnek verilebilir.

- **Girişimci:** Son derece dışa dönüktür ve sosyal ortamlarda bulunmaktan mutlu olurlar. İçinde buldukları topluluklarda diğer insanları yönlendirip yönetmek isterler ve özgüvenleri oldukça yüksektir. Bu özelliklerin yanı sıra bazı diğer kişilik tipleri gibi plana bağlı kalmak yükümlülüğü hissetmedikleri için ani kararlar almaktan çekinmezler, sabırsızlardır. Bu kişilik tipine uygun meslekler için politikacı veya girişimci örnek verilebilir.
- **Sanatçı:** İdealist ve hayal gücü zengin kişilerdir. Kendilerini sanatın farklı dallarıyla ifade etmeyi tercih ederler ve ortaya koydukları eserlerde estetik kaygılar güderler. Oldukça duygusal kişiler olan 'sanatçı' tipi, orijinal ürünler yaratmak için sezgilerine güvenirler. Bu kişilik tipine uygun meslekler için ressam, aktör ya da müzisyen örnek verilebilir.

”

**KENDİNİ TANI!
MESLEĞİ TANI!
BAĞLANTI KUR!**

“

- Mesleğe hazırlanma ve giriş nasıl olmaktadır. (Meslek nasıl bir eğitim gerektiriyor?)
- Meslekte ilerleme ve kazanç durumu nedir?
- Meslek ömür boyu sürecek nitelikte midir? (Emeklilik koşulları nasıldır?)

MESLEKLERLE İLGİLİ BİLİNMESİ GEREKENLER

"Meslekler hakkında doğru ve yeterli bilgiye sahip değilseniz uygun bir mesleki seçim yapamazsınız."

- Mesleğin gerektirdiği faaliyetler, görevler ve sorumluluklar nelerdir?
- Mesleğin güçlükleri nelerdir?
- Çalışma ortamı ve koşulları nelerdir? (Günlük, haftalık çalışma saatleri vb.)
- Bu meslekte çalışanlarda aranan nitelikler nelerdir? (yaş, cinsiyet, boy, ağırlık, duyu organlarının hassaslığı yabancı dil bilme, bilgisayar kullanma vb.)

MESLEKLERİ TANIMA YOLLARI

"Münasip bir meslek araniyor!"

- Mesleklerle ilgili basılı malzemeler toplamak (çeşitli kurumlar/ meslekler hakkında yazılmış katalog, kitap, dergi, broşür vb.)
- İşyerlerine ziyaret, gözlem ve incelemeler yapmak.
- Meslek elemanları ile görüşmek.

- Kısa süreli iş tecrübesi edinmek. (yarım günlük veya hafta sonları o işyerinde çalışmak, ya da izne bağlı deneme çalışmaları yapmak)
- Arkadaşlarla meslek inceleme grupları oluşturarak araştırma yapmak.
- Meslek seminerleri ve konferansları takip etmek.
- Kariyer günlerine, kariyer panellerine katılmak.
- İş ve İşçi Bulma Kurumundan destek almak.

OKULLARDA MESLEKİ REHBERLİK VE KARIYER DANIŞMANLIĞI

"Kariyer basamaklarını tırmanmanın ilk adımı okul merdivenlerini tırmanmakla başlar"

Okullarda mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı bireyin ilgi, yetenek, değer ve kişilik özelliklerini tanıması, mesleki seçenekleri fark etmesi, mesleklerin gerektirdiği nitelikler ile kişisel özellikleri arasında bağ kurması, mesleklere yönelik olumlu tutum geliştirmesi, kariyer farkındalığı kazanması, iş yaşamı ile eğitim arasındaki ilişkiyi ve yaşam boyu öğrenmenin kariyer gelişimi açısından önemini fark etmesini içeren hizmetlerdir. Bu hizmetler, diğer personellerle işbirliği içerisinde psikolojik danışmanlar veya rehber öğretmenler tarafından yürütülür.

- Çocuklarınızın farklı meslekleri tanımasına yardımcı olun.
- Çocuklarınızın ilgi ve yeteneklerine saygı duyun onları kendi zevklerinize göre değiştirmeye, yönlendirmeye çalışmayın.
- Çocuklarınızın kendi kararlarını bağımsız olarak almasını desteklemek için küçük yaşlardan itibaren onların fikirlerini önemseyin.
- Sizin hayalleriniz çocuklarınızın mesleği olmasın! Onların hayallerine el koymayın.

ÇOCUKLARININ KARİYER GELİŞİMİNİ DESTEKLEYEN VELİLERE ÖNERİLER

"Dünyaya bırakacağınız en değerli miras kendi ayakları üzerinde duran çocuklarınızdır."

- Çocuklarınızın çalışma ve iş yaşamına yönelik olumlu bakış açısı kazanması için onlara örnek olun.
- Çocuklarınızın ilgi ve yetenekleri ortaya çıkarmalarını ve fark etmelerini sağlayacak faaliyetlerde bulunmasını destekleyin.

”

**SEVECEĞİN BİR İŞ SEÇERSEN
HAYATINDA BİR KEZ BİLE ÇALIŞMAMIŞ
OLURSAN.**

“

Midyat RAM PDR Bölüm Başkanlığı olarak hazırladığımız bu bültenin, motivasyon kaynağımız olan öğrencilerin kariyer gelişim alanını destekleyici nitelikte olması dileğiyle...

Psk. Dan. Hüseyin GEZER
Rehber Öğrt. M. Selim YİĞİT
Psk. Dan. Seda KAYA

Kaynakça

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020, Ağustos 14). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Yönetmeliği. Resmi Gazete(31213).

Erdoğmuş, N. (2001). Kariyer Geliştirme: Kuram ve Uygulama. Ankara: Nobel Yayınları.

Eryetiş, M. V. (2016). Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik. Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi.

Kuzgun, Y. (2009). Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş. Ankara: Nobel Yayınevi.

Yeşilyaprak, B. (2011). Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.

Tan, H. (2000). Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Teori ve Uygulama. İstanbul: M.E. Basımevi.

Yeşilyaprak, B. (2016). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayınevi.